

LEBRIS

We know
books

MINISTERUL EDUCAȚIEI

CRISTIAN ALEXA

SORINA CIUCĂ

GHEORGHE DOGARU

DRAGOȘ IONIȚĂ

MIRELA ȘOVA

RELIGIE

Cultul ortodox

Manual pentru clasa a VII-a

EDITURA DIDACTICĂ ȘI PEDAGOGICĂ

Cuprins

Cuvântul autorilor.....	3
Rugăciunea elevilor	4
Cuprins	5
Ghid de utilizarea manualului.....	6
Competențe generale și competențe specifice	8
Recapitulare Clasa a VI-a.....	9
I. Dumnezeu Se face cunoscut omului	11
1. Viața omului și asemănarea cu Dumnezeu	12
2. Lucrarea Duhului Sfânt în lume	16
3. Pogorârea Duhului Sfânt la Cincizecime	20
4. Sfintele Taine în viața creștinilor	24
5. Darurile Duhului Sfânt	28
Recapitulare.....	32
Evaluare	35
II. Iubirea lui Dumnezeu și răspunsul omului.....	37
1. Credința în primele comunități creștine.....	38
2. Comuniunea credincioșilor în Biserică.....	42
3. Biserica – lăcaș de închinare și de sfințire a omului	46
4. Biserica în istorie.....	50
Recapitulare.....	54
Evaluare	57
III. Viața creștinului împreună cu semenii	59
1. Manifestarea bucuriei în viața omului	60
2. Frumosul în viața creștinului.....	64
3. Prietenia și iubirea, valori pentru viață.....	68
Recapitulare.....	72
Evaluare	75
IV. Viața comunității și sărbătorile creștine	77
1. Praznicele împărătești	78
2. Sărbători închinare Maicii Domnului și sfinților	82
Recapitulare.....	86
Evaluare	89
Recapitulare finală	91
Evaluare finală	97

1. Viața omului și asemănarea cu Dumnezeu
2. Lucrarea Duhului Sfânt în lume
3. Pogorârea Duhului Sfânt la Cincizecime
4. Sfintele Taine în viața creștinilor
5. Darurile Duhului Sfânt

Recapitulare

Evaluare

I. DUMNEZEU SE FACE CUNOSCUȚ OMULUI

Viața omului și asemănarea cu Dumnezeu

Și aceasta este viața veșnică: să Te cunoască pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat, și pe Iisus Hristos pe Care L-ai trimis. (Ioan 17, 3)

Idei ancoră

- ❖ Dumnezeu este Izvorul existenței și Părintele omenirii.
- ❖ În urma căderii în păcat a protopărinților, omul a așteptat venirea Mântuitorului.
- ❖ Prin întruparea Sa, Fiul lui Dumnezeu a făcut posibilă mântuirea întregii creații.

Scara Sfântului Ioan Scărarul

Dicționar

comuniune = legătură puternică, unire strânsă;
har = putere, energie divină dăruită omului;
ideal = scop suprem, perfecțiune, desăvârșire;
rațiune = minte, gândire;
spiritual = sufletesc, duhovnicesc, imaterial;
statut social = locul pe care-l ocupă un individ în societate la un moment dat.

Datorită iubirii Sale nemărginite, Dumnezeu l-a creat pe om după chipul Său și l-a chemat la fericirea veșnică, numită *mântuire, asemănare cu Dumnezeu, sfințenie, viață veșnică, rai sau Împărăția cerurilor*.

Viața omului pe pământ și viața veșnică. Viața este cel mai de preț dar de la Dumnezeu și dăinuiește prin iubirea și puterea Lui. Creatorul l-a înzestrat pe om cu cele trei însușiri ale sufletului: **rațiune, voință și simțire**, pentru a urma calea binelui. Acestea se referă la chipul lui Dumnezeu în om și sunt folosite de-a lungul vieții în mod conștient și liber, spre luminarea minții, întărirea voinței și cultivarea sentimentelor alese. Dobândirea vieții veșnice se realizează prin colaborarea liberă a omului cu Dumnezeu în timpul petrecut pe pământ. „Chipul lui Dumnezeu îl avem în noi deodată cu crearea noastră; asemănarea cu Dumnezeu însă o dobândim prin alegerea noastră liberă” (Sfântul Grigorie de Nyssa).

Asemănarea cu Dumnezeu este scopul cel mai important al creștinului, care poate fi atins prin **credința** înmulțită cu ajutorul **harului** și manifestată în **faptele bune**. Unele încercări ale vieții îi întăresc pe credincioși în urcușul lor duhovnicesc, prin exersarea curajului, răbdării, speranței, iubirii. „Luptă-te lupta cea bună a credinței, cucerește viața veșnică la care ai fost chemat” (I Timotei 6, 12). Așadar, harul divin, credința statornică și faptele de milostenie îl conduc pe om la sfințenie.

Nevoia omului de împlinire și creștere spirituală. Una dintre cele mai mari nevoi ale omului este să ajungă la starea de fericire. Fiecare încearcă să atingă acest ideal prin realizări pe plan material, profesional, spiritual. Astfel, înțelesul fericirii și modalitățile de împlinire diferă de la un om la altul sau de la o comunitate la alta.

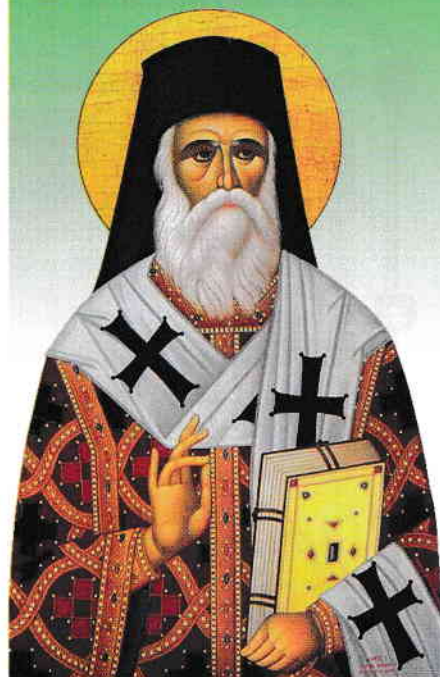
Pentru creștini, fericirea înseamnă împlinirea spirituală prin **comuniunea cu Dumnezeu**, începând din viața pământească și continuând în veșnicie.

În parcursul duhovnicesc, credinciosul are nevoie de **Biserică** și de **efort personal**. Sfânta Biserică îl călăuzește pe calea cea dreaptă, de-a lungul vieții, prin harul Duhului Sfânt revărsat în sufletul omului, la sfintele slujbe. De asemenea, creștinul se străduiește să dobândească și să dezvolte virtuți necesare progresului spiritual, prin: rugăciune, post, milostenie și fapte bune.

Cea mai mare virtute creștină este **iubirea** care stă la baza creșterii duhovnicești, după cum mărturisește Sfântul Nectarie din Eghina: „Dragostea este scara care îl ridică pe om la desăvârșire și-l arată cu adevărat chip și asemănare a lui Dumnezeu”.

În prezent, ca și în trecut, comuniunea cu Dumnezeu poate fi dobândită de toți oamenii ce răspund chemării Sale, în orice moment al vieții, indiferent de statutul social, de situația materială sau de realizările profesionale. În același timp, din marea Sa iubire, Dumnezeu iartă de fiecare dată oamenilor toate greșelile mărturisite, dându-le posibilitatea să reia creșterea spirituală.

De aceea, Sfântul Nicolae Velimirovici spunea: „creștinismul constituie cel mai mare depozit de optimism”.

Sfântul Ierarh Nectarie din Eghina

Știați că

❖ Sfântul Ierarh Nectarie (1846-1920) din insula Eghina, Grecia, este unul dintre cei care au urcat treptele virtuților spre asemănarea cu Dumnezeu. A ajuns făcător de minuni și taumaturg (tămăduitor) încă din timpul vieții, continuând faptele minunate și după trecerea la cele veșnice. El a fost canonizat în anul 1961, având ca dată de sărbătorire 9 noiembrie.

❖ Expresia *Împărăția cerurilor* este cunoscută și cu denumirea de *Ierusalimul cel de Sus* sau *noul Ierusalim*, utilizată de către Sfântul Apostol Ioan: „Și am văzut cetatea sfântă, noul Ierusalim, pogorându-se din cer de la Dumnezeu”. (Apocalipsa 21, 2).

Concluzii

Viața omului pe pământ

- este darul lui Dumnezeu, Care l-a creat pe om după chipul Său;
- se caracterizează prin rațiune, voință, simțire, folosite în deplină libertate.

Viața veșnică

- înseamnă dobândirea asemănării cu Dumnezeu, a sfințeniei sau a mântuirii;
- se câștigă din timpul vieții pământești, prin har, credință și fapte bune.

Nevoia de împlinire

- este idealul tuturor oamenilor, urmărit pe plan material, profesional, spiritual;
- pentru creștini, înseamnă comuniunea cu Dumnezeu, desăvârșirea.

Creșterea spirituală

- se realizează prin harul primit la sfintele slujbe și prin efort personal;
- are la bază iubirea, cea mai mare dintre virtuți.

1. Răspunde la următoarele întrebări:
- La ce însușiri sufletești se referă chipul lui Dumnezeu în om?
  - Ce înseamnă asemănarea cu Dumnezeu?
  - Cum se dobândește viața veșnică?
  - Ce înseamnă fericirea pentru creștini?
  - Cum se realizează progresul spiritual?

2. Enumeră câte două sinonime pentru următoarele cuvinte/expresii: *rațiune, comuniune, viață veșnică, progres spiritual.*
3. Transcrie și completează harta conceptuală de mai jos, după modelul dat:

4. Identifică, în citatele de mai jos, factorii ce contribuie la dobândirea asemănării cu Dumnezeu, după exemplu:

Ex: a) iubirea

a) „Începutul și sfârșitul mântuirii este dragostea.”
(Sfântul Antonie cel Mare)

c) „Mântuirea este, în același timp, și lucrarea lui Dumnezeu și a noastră.”
(Sfântul Ioan Gură de Aur)

b) „Iată, stau la ușă și bat; de va auzi cineva glasul Meu și va deschide ușa, voi intra la el.”
(Apocalipsa 20, 3)

d) „Privegheați, stați tari în credință, îmbărbătați-vă, întăriți-vă.”
(I Corinteni 16, 13)

5. Discută cu profesorul despre cum poți ajunge la asemănarea cu Dumnezeu, pornind de la cuvintele Mântuitorului: „Aceasta este porunca Mea: să vă iubiți unul pe altul, precum v-am iubit Eu. Mai mare dragoste decât aceasta nimeni nu are, ca sufletul lui să și-l pună pentru prietenii săi. Voi sunteți prietenii Mei, dacă faceți ceea ce vă poruncesc.” (Ioan 15, 12-14)
6. Elaborează un eseu de o pagină, pe tema idealului creștin, având ca reper următorul citat: „Idealul este călăuză sufletului omenesc” (Victor Hugo). Adaugă fișa la portofoliul personal.

Dialog interdisciplinar

De-a lungul istoriei, diverse popoare au încercat să localizeze geografic grădina Edenului, crezând că astfel vor obține fericirea raiului ceresc.

În perioada Evului Mediu, creștinii europeni au fost convinși că raiul este în orașul Ierusalim, deoarece acolo au avut loc cele mai importante evenimente din viața Mântuitorului. În secolul al XIII-lea, venețianul Marco Polo a considerat că raiul se află în China, fiind fascinat de acele meleaguri străbătute în călătoriile lui.

După descoperirile lui Cristofor Columb, din secolul al XV-lea, coloniștii europeni au crezut că paradisul se găsește în America, impresionați de peisajul luxuriant și de bogățiile găsite acolo.

În Sfânta Scriptură, grădina raiului, unde au fost așezați Adam și Eva, este localizată între râurile Fison, Gihon, Tigru și Eufrat. Învățătura Mântuitorului ne arată că fericirea omului nu este condiționată de locul în care trăiește, ci de modul în care își duce viața.

Cristofor Columb (1451-1506)

- ✦ *Organizează o dezbatere cu tema: **Raiul ceresc versus paradisul terestru**. În acest sens se alcătuiesc două echipe; fiecare grupă identifică și prezintă argumente pentru susținerea poziției sale.*
- ✦ *Caută pe Internet localizări ale raiului, potrivit credințelor altor popoare în diferite etape istorice, și prezintă-le la ora de religie.*

Credința străbună**Sfinții Mucenici Epictet și Astion**Sfinții Mucenici
Epictet și Astion

Prin viața lor pământească plină de virtuți și fapte bune, sfinții au ajuns la asemănarea cu Dumnezeu, devenind fiii Lui după har. Ei au răspuns cu toată ființa lor iubirii dumnezeiești, în diferite contexte social-istorice.

Primii sfinți mucenici cunoscuți de pe teritoriul țării noastre sunt Sfântul Epictet preotul și ucenicul său, Sfântul Astion, doctori fără de arginți. Ei sunt sărbătoriți la data de 8 iulie, sfintele lor moaște se află la mănăstirea Halmyris, în localitatea Murighiol, din județul Tulcea.

Cinstitele moaște au fost descoperite în data de 15 august 2001, în urma cercetărilor arheologice efectuate în străvechea cetate Halmyris. Istoricii și antropologii au dovedit că este vorba despre sfinți martirizați în anul 290 d.Hr.

Sfinții Epictet și Astion, urcând treptele virtuților creștine, au dobândit puterea facerii de minuni. Ei au vindecat mulți bolnavi, precum: paralitici, orbi, muți și surzi. Toate acestea au fost săvârșite de ei în numele credinței și iubirii lui Hristos, împlinind astfel idealul sfințeniei, devenind prin viața lor exemple vii de urmat pentru strămoșii noștri.

Descoperirea recentă a sfintelor lor moaște a întărit evlavia credincioșilor și mulțimea de minuni, săvârșite prin mijlocirea Sfinților Epictet și Astion.

- ✦ *Pornind de la textul de mai sus, identifică virtuți dovedite de Sfinții Epictet și Astion.*
- ✦ *Reflectează asupra unei virtuți pe care vrei să o accentuezi în viața ta.*

Idei ancoră

- ❖ Omul este chemat să ajungă la asemănarea cu Dumnezeu, printr-un progres spiritual de-a lungul vieții.
- ❖ Fiecare poate să urce treptele virtuților prin har, credință și fapte bune.

Sfânta Treime

Dicționar

(a) *invoca* = a chema în ajutor.
întinăciune = (aici) păcat;
 (a) *pogorî* = a coborî;
teofanie = apariție sau manifestare a divinității;
vistier = mare dregător care avea în grijă tezaurul țării; (aici) Cel ce deține toate bogățiile spirituale.

Lucrarea Duhului Sfânt în lume

Cred (...) întru Duhul Sfânt, Domnul de viață Făcătorul, Care de la Tatăl purcede, Cel ce împreună cu Tatăl și cu Fiul este închinat și slăvit, Care a grăit prin proroci. (articolul 8 din Crez)

Lumea este opera Sfintei Treimi, Dumnezeu cel Unul în ființă și întreit în Persoane: Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt. Persoanele divine sunt egale și participă împreună la crearea, mântuirea și sfințirea lumii.

Duhul Sfânt, Persoană a Sfintei Treimi. Duhul Sfânt este Persoană a Sfintei Treimi, **de aceeași ființă cu Tatăl și cu Fiul**. El există dintotdeauna și are aceeași putere și dumnezeire ca celelalte două Persoane. Sfântul Duh a continuat lucrarea mântuitoare a Fiului, Care a mărturisit: „Mângâietorul, Duhul Sfânt, pe Care-L va trimite Tatăl, în numele Meu, Acela vă va învăța toate și vă va aduce aminte despre toate cele ce v-am spus Eu” (Ioan 14, 26).

Puterea sfințitoare și dătătoare de viață a Duhului Sfânt. Încă de la facerea lumii, Duhul Sfânt este Cel Care însuflețește creația, dând viață tuturor lucrurilor: „Duhul lui Dumnezeu Se purta pe deasupra apelor” (Facerea 1, 2).

Puterea Sa sfințitoare se manifestă de-a lungul istoriei omenirii prin **teofanii, inspirație divină și revărsarea harului**. Astfel, El S-a arătat patriarhului Avraam la stejarul din Mamvri alături de celelalte două Persoane ale Sfintei Treimi, le-a descoperit prorocilor venirea în lume a Mântuitorului și i-a inspirat pe autorii cărților Sfintei Scripturi în

transmiterea cuvântului lui Dumnezeu. Prin lucrarea Duhului Sfânt, S-a întrupat Fiul lui Dumnezeu din Sfânta Fecioară Maria, la Bunavestire. Duhul Sfânt S-a arătat apoi în chip de porumbel la Botezul Domnului, iar la Cincizecime S-a pogorât sub forma limbilor ca de foc.

Împărțășirea harului divin oamenilor. Duhul Sfânt împărțășește harul mântuitor oamenilor care doresc să ajungă la asemănarea cu Dumnezeu. Lucrarea Sa în lume se realizează **prin slujbele Bisericii**, în cadrul cărora harul se revarsă asupra credincioșilor, spre sfințirea și mântuirea lor. De aceea Sfântul Serafim de Sarov spunea că: „Scopul vieții creștine este dobândirea Duhului Sfânt”.

Rugăciunea „Împărate ceresc”. Aceasta este rostită la începutul fiecărei slujbe sau rugăciuni particulare, pentru că: „Duhul vine în ajutor slăbiciunii noastre, căci noi nu știm să ne rugăm cum trebuie, ci Însuși Duhul Se roagă pentru noi” (Romani 8, 26).

În prima parte a rugăciunii, Sfântul Duh este **invocat și slăvit** drept Dumnezeu adevărat, prin numirile: „Împărate ceresc”, „Mângâietorul”, „Duhul Adevărului”, „Vistierul bunătăților” și „Dătătorule de viață”. În a doua parte, Îi sunt adresate **trei cereri**: să locuiască în inimile oamenilor, să îi curețe de întinăciune și să le mântuiască sufletele. Astfel, viața unui creștin presupune prezența mângâietoare și nevăzută a Duhului Sfânt.

Prezența harului Sfântului Duh se arată până astăzi în oameni prin dragostea, bucuria, răbdarea, bunătatea, blândețea și alte virtuți oglindite în relațiile cu semenii. În acest sens, Sfântul Vasile cel Mare spune că Duhul Sfânt: „revarsă peste toți harul întreg, de care se bucură toți și se împărțășesc după măsura și capacitățile lor”.

*Împărate ceresc,
Mângâietorul, Duhul
Adevărului, Care
pretutindeni ești și pe toate
le îplinești, Vistierul
bunătăților și Dătătorule de
viață, vino și Te sălășluiește
întru noi și ne curățește pe
noi de toată întinarea și
mântuiește, Bunule, sufletele
noastre. Amin.*

Știați că

❖ Rugăciunea *Împărate ceresc* a fost alcătuită înaintea secolului al VII-lea, când Sfântul Cosma Melodul i-a compus melodia pentru a fi cântată la slujba de seară a Pogorârii Duhului Sfânt. Ea este prima dintre rugăciunile începătoare și este rostită de credincioși înainte de începutul oricărui lucru important.

❖ Sfântul Grigorie Palama a elaborat, în secolul al XIV-lea, învățătura despre harul divin. El a explicat faptul că Îl putem descoperi pe Dumnezeu prin rațiune, dar adevărata cunoaștere se realizează în comuniunea cu El, prin iluminarea noastră de către Duhul Sfânt.

Concluzii

Duhul Sfânt, Persoană a Sfintei Treimi	<ul style="list-style-type: none"> este de aceeași ființă cu Tatăl și cu Fiul; lucrează împreună cu celelalte Persoane ale Sfintei Treimi.
Duhul Sfânt, Dătător de viață și Sfințitor	<ul style="list-style-type: none"> participă la crearea lumii și la sfințirea ei prin har; se manifestă prin teofanii, inspirația profeților și revărsarea harului asupra lumii.
Duhul Sfânt, Împărat ceresc	<ul style="list-style-type: none"> este invocat și slăvit de Biserică la începutul oricărei rugăciuni sau slujbe; locuiește în inimile oamenilor, pe care îi curățește și îi mântuiește.

1. Indică valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri și corectează-le pe cele eronate:

- Dumnezeu este Unul în ființă și întreit în Persoane. A/F
- Duhul Sfânt i-a inspirat pe profeți și pe autorii Sfintei Scripturi. A/F
- Dumnezeu Fiul este numit „Mângâietorul, Duhul Adevărului”. A/F
- Dumnezeu Duhul Sfânt împărtășește oamenilor harul divin. A/F
- Omul se poate mântui singur, dacă binevoiește. A/F
- Rugăciunea „Împărate ceresc” este o invocare a Duhului Sfânt. A/F

2. Pornind de la textul lecției, alcătuieste câte un enunț cu următorii termeni: *har, pogorâre, sfințitor, biserică, ființă, invocare.*

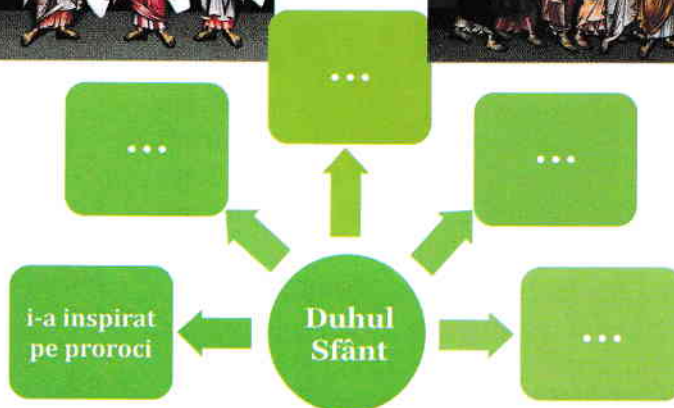
3. Prezintă modalități de manifestare a Duhului Sfânt în lume, completând următoarea schemă, după modelul dat:

Sfinți Proroci

Sfinți Apostoli

4. Pornind de la următorul citat, răspunde la întrebările de mai jos:

„Sufletul care a cunoscut pe Domnul simte în chip nevăzut prezența Făcătorului său și rămâne în El foarte liniștit și bucuros. Și cu ce s-ar putea asemena această bucurie? Este asemenea celei pe care o simte un fiu iubit care se întoarce după o lungă despărțire, dintr-o țară îndepărtată, în casa sa părintească și vorbește pe săturate cu tatăl său, cu iubita lui mamă, cu frații și surorile lui dragi.”

(Sfântul Siluan Athonitul)

- Ce sentiment are omul aflat în comuniune cu Dumnezeu?
- Cu ce se aseamnă bucuria omului care se apropie de Dumnezeu?
- Care este cea mai mare bucurie pe care ai trăit-o până acum?

5. Alcătuieste un text de minimum 7 rânduri despre însușirile Duhului Sfânt care se desprind din rugăciunea *Împărate ceresc*. Dă-i un titlu potrivit.